

Rekabet Kurumu Başkanlığından,

REKABET KURULU KARARI

Dosya Sayısı : 2011-2-23 (Önaraştırma)
Karar Sayısı : 11-25/478-147
Karar Tarihi : 21.04.2011

A. TOPLANTIYA KATILAN ÜYELER

Başkan : Prof. Dr. Nurettin KALDIRIMCI
Üyeler : Doç. Dr. Mustafa ATEŞ, İsmail Hakkı KARAKELLE,
Murat ÇETİNKAYA, Reşit GÜRPINAR

B. RAPORTÖRLER : Evrim Özgül KAZAK, Mücteba ALTUN

C. BAŞVURUDA BULUNAN : - Gizlilik talebi bulunmaktadır

D. HAKKINDA İNCELEME

YAPILANLAR : - Asis Akaryakıt Servis İstasvon Sistemleri ve İnş. Ltd. Sti.
Yukarı Dudulu Mah. Tatlı Su Mevkii Akif İnan Sok. No:20
Ümraniye/İstanbul
- TURPAK Elektromanyetik Yakıt İkmal Sistemleri San.
ve Tic. A.Ş.
Vatan Cad. Ortadoğu İş Merkezi No:2 Kat:4 Çağlayan
34403 İstanbul
- Petrol Ofisi A.Ş.
Eski Büyükdere Caddesi No:33-37 Maslak 34398
İstanbul
- Pompa otomasyon sistemleri geliştirilmesi ve
pazarlanması alanında faaliyet gösteren diğer firmalar

E. DOSYA KONUSU: Akaryakıt istasyonlarına yönelik çözümler üreten yazılım firmalarının faaliyetlerinin pompa otomasyonu alanında faaliyet gösteren firmalar tarafından engellendiği iddiası.

F. İDDİALARIN ÖZETİ: Başvuruda özetle;

- Akaryakıt istasyonlarında pompa satış verilerinin ofisteki bilgisayara taşınması ve depolanması işine "pompa otomasyonu" adı verildiği, bu otomasyon sistemlerinin ülkemizde 6-7 firma tarafından kurulduğu,
- Her petrol dağıtım firmasının kendi bayileri için ihale açtığı ve en uygun teklifi veren otomasyon firmasına bütün bayilerine bu sistemin kurulması için sipariş verdiği, örneğin Shell&Turcas Petrol A.Ş. (Shell), Opet Petrolcülük A.Ş. (Opet), Total Oil Türkiye A.Ş. (Total) gibi firmalarda Turpak Elektromanyetik Yakıt İkmal Sistemleri San. ve Tic. A.Ş. (Turpak) otomasyonu kurulu iken, Petrol Ofisi A.Ş. Petline Petrol Ürünleri Ticaret A.Ş. gibi firmalarda Asis Akaryakıt Servis İstasyon Sistemleri ve İnş. Ltd. Şti. (Asis)'nin otomasyonunun kurulduğu,

- Turpak ve Asis'in son yıllarda akaryakıt istasyonlarının arka ofislerine (muhasabe, market vb.) yönelik olarak geliştirdikleri yazılım programlarını da pazarlamaya başladıkları,
 - Yazılımlarının bayilerin satış verilerini pompa otomasyon sistemlerinin çalıştığı otomasyon bilgisayarından aldıkları, bir istasyonda iki farklı otomasyon olamayacağı için verilerin sadece bu bilgisayardan alınabileceği,
 - 50 - Bu verilerin gerçekte akaryakıt istasyonuna ait özel veriler olduğu ve ne Turpak ne de Asis'in bu veriler üzerinde hak sahibi olmadığı, sahada yoğun olarak rekabet ettikleri bu şirketlerin firmalarına ait uygulamaları sabote etmek için otomasyon bilgisayarlarını ağdan çıkarma veya şifreleme yoluna gittikleri ve ihalesini aldıkları dağıtım firmalarına sözü edilen bloke etme operasyonunu kural haline getirmelerini salık verdikleri,
 - Bu durumun ilk uygulamasının Ocak 2011'de Petrol Ofisi tarafından hayata geçirildiği, Petrol Ofisi tarafından bayilere gönderilen bir yazıda bundan sonra hiçbir bilgisayarın otomasyon bilgisayarına erişimine izin verilmeyeceğinin ve sadece otomasyon firmasının verdiği kısıtlı bilgi ile yetinilmesinin gerektiğinin belirtildiği,
 - 60 - Öte yandan bu otomasyon firmalarının kendi programlarını satmaya çalıştıkları istasyonlara söz konusu verilere ulaşma taahhüdünde buldukları ancak bu istasyonların kendi firmalarını tercih etmeleri durumunda verilere ulaşılmasını engelledikleri,
 - Söz konusu uygulamaların devam etmesi halinde Turpak ve Asis firmalarının otomasyon ihalelerini kazandıkları dağıtım firmalarında yazılım konusunda da tekel haline gelecekleri
- ifade edilerek, konunun 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun bakımından değerlendirilmesi talep edilmiştir. Ayrıca gönderilen ek bilgilerde;
- 70 - Akaryakıt istasyonların A, B ve C grubu olmak üzere üçe ayrıldığı, otomasyon kullanma kapasitesi olan A ve B grubu istasyonların neredeyse tamamının Turpak ve Asis sistemlerini kullandığı,
 - Haziran 2011 itibarıyla Türkiye'deki tüm istasyonların otomasyona geçmesinin kanuni bir zorunluluk olacağı, bu nedenle önümüzdeki 3-4 aylık süreçte Asis ve Turpak arasında kıyasıya bir rekabetin yaşanacağı,
 - Kârlılıklarının azalacağını öngören bu firmaların bu açığı yazılım satışlarıyla kapatma yoluna gittikleri ve kendileri gibi yazılım sistemleri geliştiren firmalara veri akışını engelleme yöntemleri geliştirdikleri,
 - Turpak ve Asis tarafından eş zamanlı olarak geliştirilen bu yöntemlerin söz konusu firmalar tarafından ortaklaşa alınan bir karar olduğu söylenemese de, bu stratejinin her iki firma tarafından da benimsendiği, otomasyon firmalarının dağıtım şirketlerini yönlendirerek veri güvenliği, virüs ve hacker saldırıları gibi bahanelerle veri akışını engelledikleri
- 80 ifadelerine yer verilmiştir.

G. DOSYA EVRELERİ: Kurum kayıtlarına 17.01.2011 tarih ve 470 sayı ile giren başvuru ve 15.02.2011 tarih ve 1225 sayılı yazı ile intikal eden ek bilgiler çerçevesinde yapılan inceleme sonucunda düzenlenen 03.03.2011 tarih, 2011-2-23/ İİ-11-374.EÖK sayılı İlk İnceleme Raporu, 10.3.2011 tarihli ve 11-15 sayılı Kurul

90 toplantısında görüşülerek, önaraştırma yapılmasına karar verilmiştir. İlgili karar uyarınca yapılan inceleme sonucunda hazırlanan 13.04.2011 tarih ve 2011-2-23/ÖA-11-374.EÖK sayılı Önaraştırma Raporu, 14.04.2011 tarih ve REK.0.06.00.00-110.02.02/217 sayılı Başkanlık Önergesi ile 11-25 sayılı Kurul toplantısında görüşülerek karara bağlanmıştır.

H. RAPORTÖRLERİN GÖRÜŞÜ: İlgili Rapor'da; Petrol Ofisi, Asis ve Turpak ile pompa otomasyon sistemleri geliştirilmesi ve pazarlanması alanında faaliyet gösteren diğer firmalar hakkında Kanun'un 41. maddesi gereğince soruşturma açılmasına gerek olmadığı ifade edilmiştir.

I. İNCELEME VE DEĞERLENDİRME

100 Dosya mevcudu bilgi ve belgelerden raportörlerce, Asis, Turpak'ta yerinde incelemeler; Mepsan, Petrol Ofisi ve Opet'te görüşmeler yapıldığı ve ek bilgilerin talep edildiği; söz konusu ek bilgilerin Asis'ten 21.3.2011/2086, Turpak'tan 24.3.2011/2259 ve 7.4.2011/2647, Mepsan'dan 7.4.2011/2648, Petrol Ofisi'nden 22.3.2011/2213 tarih ve sayılarla Kurum kayıtlarına intikal ettiği anlaşılmıştır.

Bununla birlikte, 4.1.2011 tarihli ve 9-12 sayılı yazılarla (.....), (.....), BP, Shell ve Opet'ten ve ayrıca Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu (EPDK)'ndan bilgi talep edildiği; bilgilerin sırasıyla 7.4.2011/2649, 23.3.2011/2219, 11.4.2011/2773, 24.3.2011/2276, 23.3.2011/2218 ve 6.4.2011/2616 tarih ve sayılarla Kurum kayıtlarına girdiği görülmüştür.

I.1. Hakkında Önaraştırma Yapılan Teşebbüsler

I.1.1. Asis

110 Asis'in %50 hissesine Yusuf Kaya, %50 hissesine de Salih Güçbilmez sahip olup, ana faaliyet alanı pompa otomasyon sistemleridir. Bu sistemler sayesinde kullanıcıların pompalardan ikmal edilen tüm yakıt ikmal bilgileri (pompa numarası, tabanca numarası, verilen litre, ikmal tarihi ve saati, ürün cinsi, birim fiyatı ve tutarı), tanklardaki yakıtın envanter bilgileri (tankın içerisindeki yakıt yüksekliği ve hacmi (brüt ve net olarak), su yüksekliği ve hacmi, yakıtın sıcaklığı) ve tankta oluşan alarm durumları (düşük yakıt, aşırı dolmuş, yüksek su) takip edilebilmekte ve ayrıca kayıt altına alınmaktadır. Böylece kullanıcı, istasyondaki tüm yakıt giriş ve çıkış hareketlerini tek bir noktada elektronik olarak kontrol altına alabilmektedir.

I.1.2. Turpak

120 Turpak'ın ana faaliyet konusu pompa otomasyon ve tank otomasyon sistemleridir. Bunun yanında Turpak akaryakıt istasyonlarının faaliyetlerine özel olarak yazılımlar da geliştirmektedir. Teşebbüsün sağladığı yazılım programlarının adları ve kullanım alanları kısaca aşağıda belirtilmektedir:

– PumpOmat yazılımı: pompa otomasyonu

İstasyon pompaları ve akaryakıt yazarkasalarıyla iletişim kurarak merkez noktada, oluşmuş verileri online görüntüleyen, raporlayan ve diğer modüllerle paylaşan programdır.

– TankOmat yazılımı: tank otomasyonu

130 Bu yazılım sayesinde tank otomasyon sistemlerinden alınan bilgiler doğrultusunda; tank envanterleri, alarmlar, dolmuşlar, tank kaçak testleri, anlık envanterler vb. raporlamaları elde edilir.

- PetrOmat yazılımı: market otomasyonu

Market otomasyonu, istasyon yönetimi ve resmi muhasebeyi bünyesinde bulunduran, pompa ve tank otomasyon sistemleri ile çevrimiçi çalışan bir yazılımdır.

- FuelOmat yazılımı: taşıt tanıma sistemi

Taşıt ve müşteri tanıma sistemidir. Cari müşteri takibi, kilometreli taşıt tanıma, kilometresiz taşıt tanıma, pompacı tanıma, tanker otomasyonu, deniz taşıtları otomasyonu, lokomotif otomasyonu sistemlerinde kullanılmaktadır.

- 140 – TankerOmat yazılımı: tanker otomasyonu

Bu yazılım sayesinde, dolum yapılacak olan geniş araç ve iş makinelerine ne kadar dolum yapıldığı ve ikmal-şoför bilgileri gibi unsurlar tespit edilir.

- CentrOmat yazılımı: petrol şirketi merkezi yönetim programları

TDS¹ programı aracılığıyla gelen ve oluşan verileri raporlamada ve istasyona gönderilmek üzere veritabanında değişiklikler yapmakta kullanılan kapsamlı bir programdır. Petrol şirketi merkez ofis tarafında kullanılmaktadır.

- Trackteck yazılımı: Turpak araç takip sistemleri

150 Sistem, takibi istenilen taşıt ya da diğer emtianın bulunduğu noktaların tespiti ve üzerinde takibi istenilen bilgilerin oluşturularak bir merkezde toplanması ve kullanıcılara hem gerçek zamanlı hem de geçmişe dönük olarak raporlamasının yapılmasını sağlamaktadır.

1999 yılında, Türk girişimciler ile Hollandalı yatırımcıların ortaklığı ile kurulan Turpak'ın hisselerinin %60,01'ine Trp Systems B.V, %19,99'una Tamer ŞENGÖNÜL, % 19,98'ine Mediha Feyhan ŞENGÖNÜL ve %0,01'lik iki hisseye Adil ANJEL ile Ömür ANJEL sahip bulunmaktadır.

I.1.3. Petrol Ofisi

160 Benzin, motorin, gazyağı gibi beyaz ürünler pazarında, fuel oil, kalorifer yakıtı, biodizel, madeni yağlar, jet yakıt ürünleri ve LPG (otogaz) dağıtım alanlarında faaliyet gösteren Petrol Ofisi'nin hisselerinin %55,40'ına OMV Enerji Holding A.Ş., %41,58 ine ise OMV Aktiengesellschaft sahip olup, geri kalanı halka açıktır.

I.2. Pazara İlişkin Genel Bilgiler

Şikâyet konusu, petrol dağıtım firmaları, otomasyon sistemleri ve yazılım alanında faaliyet gösteren firmaların faaliyetleri ve birbirleriyle ilişkileriyle doğrudan ilişkilidir. Bu çerçevede başvuru konusunun rekabet hukuku bakımından değerlendirilmesine geçmeden önce, akaryakıt istasyonlarına yönelik hizmet/mal üreten söz konusu teşebbüslerin faaliyetleri ve akaryakıt istasyonlarının bu teşebbüsler karşısındaki konumunun incelenmesi gerekmektedir.

170 Yurt içi ve yurt dışı kaynaklardan temin edilen petrolün kullanıcılara sunumuna ilişkin piyasa faaliyetleri 5015 sayılı Petrol Piyasası Kanunu ve ilgili ikincil mevzuatla düzenlenmektedir. 5015 sayılı Kanun'un 2. maddesinde dağıtım, serbest kullanıcılara akaryakıt toptan satışı ve ikmalî dâhil bayilere akaryakıt satış ve ikmal

¹ Merkez ofis bilgisayarında Windows Servisi olarak çalışan bu program ile, petrol şirketinin tüm istasyonlarındaki verileri tek bir bilgisayara toplanır ve bütün istasyonların sorguları yanıtlanır. Oluşan tüm veriler veritabanında saklanılarak CentrOMat programı için raporlama verileri yaratılır.

faaliyetlerinin bütünü olarak tanımlanmış, akaryakıt dağıtım yetkisi olan firmalara ise *dağıtıcı* adı verilmiştir. Bu anlamda başvuru dilekçesinde yer verilen Petrol Ofisi, Opet gibi firmalar birer dağıtıcıdır.

180 Dağıtıcılar akaryakıt dağıtım faaliyetlerini bayilikler aracılığıyla sürdürmektedir. 5015 sayılı Kanun'un 2. maddesine göre *bayilik*, karşılıklı yükümlülüklerin ekinde fizibilite olan bir sözleşmeye bağlanarak akaryakıt dağıtım şirketleri tarafından gerçek ve tüzel kişilere akaryakıtın kullanıcılara ikmal yetkisi verilmesi işlemi, *bayi* ise bayilik faaliyeti için gerekli donanımına sahip gerçek ve tüzel kişileri ifade etmektedir. Bayiler istasyonlu ya da istasyonsuz olabilmektedir. Büyük dağıtım şirketleri genellikle istasyonlu bayilik sistemiyle çalışmaktadır. Dolayısıyla, başvuru dilekçesinde yer verilen akaryakıt istasyonu kavramıyla *istasyonlu bayiler* kastedilmektedir.

Akaryakıt satışlarının takibi bayiler ve dağıtıcılar için oldukça önemlidir. Zira dağıtıcı, 5015 sayılı Kanun'un 8. maddesiyle getirilen kendisiyle sözleşme yapan bayilerin kendisi dışındaki dağıtıcılar veya onların bayilerinden akaryakıt almamasının temin edilmesi hükmünün yerine getirilip getirilmediğini takip etmek, bayii ise akaryakıt tüketimini ve satışlarını kontrol etmek istemektedir.

190 Bayilerdeki akaryakıt kullanımının takip edilmesi ve denetimi için geliştirilen sistemlere *pompa otomasyon sistemleri* adı verilmektedir. Bilindiği gibi otomasyon, herhangi bir işlemin yürütülmesi ve her adımında kontrol edilmesi amacıyla, insan gücü yerine otomatik sistemlerin (makine, bilgisayar vb.) kullanılması anlamını taşımaktadır. Pompa otomasyonları da, istasyonlardaki pompalardan yapılan akaryakıt satışları, depodaki akaryakıt miktarı gibi verilerin bilgisayar ortamına aktarılarak izlenmesine ve denetlenmesine imkân tanıyan otomasyon sistemini ifade etmektedir.

200 Akaryakıt bayi ve dağıtıcıları, pompa otomasyon sistemleriyle, pompalardan ikmal edilen tüm yakıt ikmal bilgilerini (pompa numarası, tabanca numarası, verilen litre, ikmal tarihi ve saati, ürün cinsi, birim fiyatı ve tutarı), tanklardaki yakıtın envanter bilgilerini (tankın içerisindeki yakıt yüksekliği ve hacmi (brüt ve net olarak), su yüksekliği ve hacmi, yakıtın sıcaklığı) ve tankta oluşan alarm durumlarını (düşük yakıt, aşırı dolum, yüksek su) takip edebilmektedir. Söz konusu bilgiler, otomasyon bilgisayarına aktarılarak, denetimi ve takibi yapılmaktadır.

Bayilerde kurulacak otomasyon sistemleri dağıtım firmaları tarafından belirlenmektedir. Belirlenen otomasyon firması/firmaları, dağıtım firması tarafından uygun görülen bayilere sistem kurulumunu gerçekleştirilmektedir.

210 Akaryakıt istasyonlarında bulunan marketlerin yönetimi, istasyonun genel yönetimi ve akaryakıt satışlarının muhasebeleştirilmesi gibi uygulamalar için ise özel olarak tasarlanmış yazılım programları kullanılmaktadır. İstasyonlarda yürütülen faaliyetlere özel olarak tasarlanan bu yazılım çözümlerine *arka ofis (back office) yazılımları* adı verilmektedir. Bu yazılımlar tarafından kullanılan ve işlenen bilgiler otomasyon bilgisayarından alınmaktadır. Söz konusu yazılımlarla; istasyonların uzaktan yönetilmesi, istasyon verilerinin cep telefonlarından görüntülenmesi, istasyon satışlarının raporlanması ve çeşitli kriterler bakımından analizi ile bu rapor ve analizlere internet ortamından ulaşılması mümkün olmaktadır.

Arka ofis yazılım firmaları ürünlerini doğrudan bayilere pazarlamaktadır. İstasyonlarında arka ofis yazılımı kullanmak isteyen bayiler, bu konuda herhangi bir düzenleme veya mevzuatla getirilmiş bir yükümlülük/zorunluluk bulunmaması

220 nedeniyle yazılım satın alacakları firmayı kendi tercihlerine göre ve dağıtıcılardan bağımsız olarak belirlemektedir.

1.2.1. Dağıtım Piyasası

EPDK tarafından Kurumumuza gönderilen bilgilere göre, akaryakıt ürünlerinin pazarlanması alanında lisans almış toplam 60 dağıtım firması bulunmaktadır. Bilindiği gibi hakkında önaraştırma yürütülen teşebbüslerden biri, şifreleme uygulamasını bayilerine gönderdiği genelgelerle duyurması nedeniyle Petrol Ofisi'dir.

230 Önaraştırma sürecinde Petrol Ofisi ile görüşme yapılmış, bilgi ve belge talep edilmiş, ayrıca BP, Shell ve Opet'in görüş ve değerlendirmelerine de başvurulmuştur. Söz konusu firmaların seçiminde, bu firmalar adına satış yapan istasyonlu bayi sayısı birincil rolü oynamıştır. Zira gerek otomasyon sistemleri gerekse arka ofis yazılımları istasyonlu bayiler tarafından kullanılmaktadır. EPDK'dan alınan bilgilere göre 60 adet dağıtım firmasına ait toplam 12.868 adet istasyonlu bayi bulunmaktadır. Petrol Ofisi, BP, Shell ve Opet ise toplamda 5398 istasyonlu bayi sayısı ile istasyonlu bayilerin %41'ini elinde bulundurmaktadır². Söz konusu dağıtım firmaları, akaryakıt piyasası içinde temsil ettikleri toplam pazar payları anlamında da önemlidir. Dağıtım firmalarının pazar payları farklı açılardan hesaplanabilir olmakla birlikte, taşıt yakıtlarının sektörün dinamiği kabul edilmesi nedeniyle, daha çok taşıt yakıtlarına yönelik olan beyaz ürün (benzin ve motorin) satışlarına göre hesaplanan pazar paylarının belirleyici olduğu kabul edilmektedir³.

240 Bu çerçevede, Petrol Sanayicileri Derneği'nden alınan Ocak 2011 satış rakamlarına göre söz konusu dağıtım firmalarının bu pazarlardaki pazar payları Tablo 1'de gösterildiği gibidir.

Tablo 1: BP, Opet, Shell ve Petrol Ofisi'nin Pazar Payları

	Toplam Benzin	Pazar Payı (%)	Toplam Otomotiv Yakıtları(ton)	Pazar Payı (%)	Toplam Motorin (m3)	Pazar Payı (%)
BP	28.840	16	162.374	12	153.153	13
Opet	33.656	18	217.116	17	187.460	16
Shell	51.189	28	255.923	20	229.717	20
Petrol Ofisi	41.619	23	326.484	25	315.719	27
Toplam		85		74		76

Kaynak: Petder 2011 Ocak ayı verileri

Tablo 1'de görüldüğü üzere, değerlendirmelerine başvurulmuş dört firma akaryakıt piyasasının ortalama %80'ini temsil eden en önemli aktörleridir.

1.2.2. Pompa Otomasyon Sistemleri Piyasası

250 Pompa otomasyon sistemleri pazarında faaliyet gösteren başlıca teşebbüsler Turpak, Asis ve Mepsan'dır. İlgili tüm taraflardan (pompa otomasyon firmaları, dağıtıcılar ve arka ofis yazılım firmaları) edinilen bilgilere göre, söz konusu

² Bu büyüklükteki bayi sayısına ulaşmak için en yüksek istasyonlu bayi sayısına sahip diğer dağıtım firmalarının seçilmesiyle oluşturulacak ikinci bir örneklem ise toplam 5335 bayiyle Termomet (500), Balpet (493), Total Öl (470), Enerji Petrol(426), Bölünmez (423), Altınbaş (421), Starpet (421), Akpet (414), Kadooğlu (339), Can Aslan (312), Teco (304), Siyam (274), Turkuvaz (273) ve Lukoil (265)'in oluşturduğu grup olabilecektir.

³ Rekabet Kurumu Akaryakıt Sektör Raporu, Haziran 2009 s.29

firmaların dışında bu alanda faaliyet gösteren birkaç başka firma daha bulunmakta, (IFS Otomasyon ve Danışmanlık Ltd. Şti., TT Petrol Cihazları A.Ş., Startech Otomasyon ve Çelikarme İnşaat Akaryakıt Otomasyon San. Tic. Ltd. Şti.), ancak bu firmaların pazar payları toplam %15'i geçmemektedir.

Faaliyet konuları arasında pompa, yağ makinası, elektronik hava saati, yazarkasa ve hava kompresörleri imalatı bulunan Mepsan, 2006 yılından bu yana pompa otomasyon alanında da faaliyet göstermektedir. Mepsan'ın arka ofis yazılım hizmetleri alanında bir faaliyeti bulunmamaktadır. Turpak ve Asis ise hem pompa otomasyonu hem de arka ofis yazılımları alanında faaliyet göstermektedir.

260 Turpak tarafından gönderilen bilgilere göre; otomasyon sistemleri pazarında Turpak %(.), Asis %(.), Mepsan %(.) pazar payına sahiptir. Asis ve Mepsan tarafından gönderilen tahmini pazar payları da benzer şekildedir⁴. Söz konusu otomasyon firmalarının pazar paylarının net olarak hesaplanabilmesi için otomasyon sistemi kurulu toplam istasyonlu bayi sayısına ihtiyaç duyulmaktadır. Öte yandan EPDK'dan alınan bilgilere göre hâlihazırda EPDK bünyesinde bu tür bir bilgi tutulmamaktadır.

270 Bu çerçevede, Asis, Turpak ve Mepsan'ın birbirlerine göre pazar konumlarının ortaya konulabilmesi için, sadece bu firmaların satışlarının pazarın bütünü oluşturduğu varsayımıyla pazar payı hesapları yapılmıştır. Bu firmaların 30.03.2011 tarihi itibarıyla hizmet sundukları istasyonlu bayi sayıları ve ilgili pazar payları Tablo 4'de sunulmaktadır.

Tablo 2: Pompa Otomasyon Firmalarının Pazar Payları

	Hizmet Verilen Bayi Sayısı	Pazar Payı (%)
Turpak	(.)	(.)
Mepsan	(.)	(.)
Asis	(.)	(.)
Toplam	(.)	(.)

Bu çerçevede yapılan analizlere göre Turpak %(.), Asis %(.) ve Mepsan %(.) pazar payına sahiptir. Söz konusu firmaların birbirlerine göre pazar konumlarının ortaya konması için diğer bir analiz ise, dağıtım firmalarının istasyonlu bayilerinde kurulu otomasyon sistemleri üzerinden yapılmıştır. Aşağıda, dağıtım firmalarının istasyonlu bayilerinde hangi pompa otomasyon firmasının tercih edildiğine ve daha sonra otomasyon firmalarının bu toplam içerisindeki paylarına yer verilmektedir.

Tablo 3: Dağıtım Firmalarında Kurulu Otomasyon Sistemleri

	İstasyonlu Bayi Sayısı	Otomasyonlu Bayi Sayısı	Kurulu Otomasyon Firması
Shell	(.)	(.)	Turpak
Petrol Ofisi	(.)	(.)	Asis(.)+Turpak(.)
Opet	(.)	(.)	Mepsan(.)+Turpak(.)
BP	(.)	(.)	Turpak
Toplam	(.)	(.)	

⁴ Turpak tarafından Kuruma gönderilen yazıda; otomasyon sistemleri pazarında Turpak %(.), Asis %(.), Mepsan %(.), IFS Otomasyon ve Danışmanlık Limited Şirketi %1 pazar payına sahiptir. Asis tarafından gönderilen yazıda, Turpak %(.), Asis %(.), Mepsan %(.) ve diğerlerinin (TT Petrol Cihazları A.Ş., Startech Otomasyon ve Çelikarme İnşaat Akaryakıt Otomasyon San. Tic. Ltd. Şti.) toplam %(.); Mepsan tarafından gönderilen yazıda ise Turpak'ın pazar payının %(.), Asis'in %(.), Mepsan'ın %(.) ve diğerlerinin toplam %(.) olduğunun tahmin edildiği ifade edilmiştir.

280

Tablo 4: Pompa Otomasyon Firmaları Pazar Payları

	Kurulu Otomasyon Sayısı	Pazar Payı(%)
Asis	(.....)	(.....)
Turpak	(.....)	(.....)
Mepsan	(.....)	(.....)
Toplam	(.....)	(.....)

290

Görüldüğü üzere, en büyük dağıtım firmaları tarafından Asis, Turpak ve Mepsan dışında bir otomasyon firması tercih edilmemektedir. Shell ve BP tarafından sadece Turpak kullanılmaktayken, Petrol Ofisi ve Opet tarafından Turpak'a ek olarak Asis ve Mepsan firmaları da tercih edilmektedir. Bu dağıtım firmalarının bayileri bakımından yapılan pazar payı hesaplamalarında da Turpak %(.....)'nin üzerinde pazar payı ile lider konumda bulunmakta, Asis ortalama %(.....) pazar payıyla ikinci sırada yer almaktadır. Dolayısıyla şikâyet konusu Turpak ve Asis'in pompa otomasyonu pazarında birlikte toplam ortalama %(.....) pazar payı ile oldukça önemli bir güce sahip oldukları kanaatine ulaşılmıştır.

1.2.3. Arka Ofis Yazılım Piyasası

Arka ofis yazılımları alanında faaliyet gösteren firmaların başlıcaları Miron, Bitakep, SiberCOM Yazılım Bilgisayar ve Otomasyon Sistemleri San ve Tic. Ltd. Şti. (Sibercom), Asis ve Turpak'tır. Miron (1992) ve Bitakep (1988) sektörün en eski ve köklü firmalarıdır. Asis (2000) ve Turpak'ın (2006) sektöre girişi ise, bu firmalara göre yenidir.

300

Arka ofis yazılımı kullanan toplam bayi sayısına yönelik olarak herhangi bir resmi bilgi bulunmamaktadır. Bununla birlikte, Turpak, Asis, Bitakep, Sibercom ve Miron'un pazarın oldukça büyük bir kısmını oluşturduğu göz önüne alındığında, pazarın büyüklüğünün bu firmaların satışlarının bütünü olarak kabul edildiği pazar payı hesaplamalarının önemli bir fikir vereceği sonucuna varılmıştır.

Tablo 5: Arka Ofis Yazılım Firmaları Pazar Payları

	30.03.2011 Tarihi İtibariyle Hizmet Sunulan Toplam Bayi Sayısı	Pazar Payı (%)
Turpak	(.....)	(.....)
Asis	(.....)	(.....)
Bitakep	(.....)	(.....)
Sibercom	(.....)	(.....)
Miron	(.....)	(.....)
Toplam	(.....)	(.....)

Bu çerçevede yapılan analizlere göre, Miron ve Bitakep arka ofis yazılımlarında önemli bir pazar payına sahiptir (ortalama %.....). Turpak ise Asis (%.....) ve Sibercom'un (%) arkasında yer almaktadır.

1.3. Değerlendirme

310

Şikâyet dilekçesinde özetle, Turpak ve Asis'in, akaryakıt istasyonlarının bilgilerini şifreleyerek veya kısıtlı bilgi sunmak suretiyle yazılım firmalarının faaliyetlerini zorlaştırdığı iddia edilmektedir. Başvuru dilekçesinde yer verilen ifadelerle göre, Turpak ve Asis ülkemizdeki akaryakıt istasyonlarının büyük bir çoğunluğunda pompa otomasyon hizmeti sunmaktadır. Bu hizmet, akaryakıt pompalarından alınan satış verileri ile depolardan alınan yakıt bilgilerinin otomasyon bilgisayarına aktarılması ve izlenmesi amacıyla kullanılmaktadır. Her akaryakıt istasyonunda bir otomasyon sistemi kurulmakta ve tüm bilgiler tek bir otomasyon bilgisayarlarına

aktarılmaktadır. Burada oluşan bilgiler, akaryakıt istasyonlarının yönetimi ve muhasebe uygulamaları amacıyla diğer yazılım firmaları tarafından da kullanılmaktadır. Bu firmalar tarafından geliştirilen ve arka ofis programları olarak adlandırılan yazılımlar ile otomasyon bilgisayarında toplanan veriler birtakım raporlama ve analizlere tabi tutularak bayi sahibine sunulmaktadır.

320 Başvuru dilekçesinde yer verilen ifadelere göre, önceleri bu verilere ulaşmak bakımından herhangi bir engelle karşılaşılmamaktayken, Turpak ve Asis'in arka ofis alanında da faaliyete geçmesi akabinde verilere ulaşım engellenmekte veya kısıtlı veri sunulmaktadır. Buna göre, Turpak ve Asis kendi yazılımlarını pazarlamak amacıyla kurulumunu yaptıkları otomasyon bilgisayarlarından diğer yazılım firmalarının veri almasını engellemektedir. Verilerin şifrelenmesi veya yeterli bilgi verilmemesi suretiyle yapılan bu uygulama neticesinde diğer yazılım firmaları bayilere sağlıklı hizmet sunamamaktadır.

330 Başvuru dilekçesinde ayrıca Turpak ve Asis'in, akaryakıt bayilerini ve petrol dağıtım firmalarını "*yazılım firmalarının otomasyon bilgisayarlarına erişerek buradan bilgi almasının, verilerin güvenliği bakımından sakıncalı olacağı*" konusunda ikna ettiği iddia edilmektedir. Bu girişimler neticesinde Petrol Ofisi tarafından bayilerine otomasyon bilgisayarlarına erişimin engelleneceğinin duyurulduğu bir genelge gönderilmiştir. Böylelikle diğer yazılım firmaları, Petrol Ofisi istasyonlarına hizmet sunamayacaktır. Öte yandan, bu istasyonlarda otomasyon sistemleri kurulu bulunan Asis ve Turpak firmaları, her türlü verinin işlenerek sunulacağı yazılım programları vaat etmektedir. Dolayısıyla, Asis ve Turpak firmaları otomasyon sistemleri alanındaki güçlerini kötüye kullanarak, diğer yazılım firmalarının faaliyetlerini zorlaştırmakta ve kendi yazılımlarını pazarlamaktadır.

340 Başvuru konusunu, pompa otomasyon firmaları tarafından, otomasyon bilgisayarındaki bilgilerin şifrelenmesi veya yeterli seviyede verilmemesi suretiyle arka ofis yazılım firmalarının faaliyetlerinin zorlaştırılması şeklinde özetlemek mümkündür. Bu çerçevede, öncelikle şikâyet konusu verilerin şifrelenmesi uygulaması değerlendirilmiş, sonrasında yeterli seviyede bilgi verilip verilmediği incelenmiştir.

1.3.1. Şifre Uygulaması Bakımından Yapılan Değerlendirme

350 Bilindiği gibi yurt içi ve yurt dışı kaynaklardan temin olunan petrolün kullanıcılara sunumuna ilişkin piyasa faaliyetlerinin istikrarlı biçimde sürdürülmesi için yönlendirme, gözetim ve denetim faaliyetlerinin düzenlenmesi 5015 sayılı Petrol Piyasası Kanunu ile gerçekleştirilmektedir. 13.02.2007 tarih ve 26433 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 5576 sayılı "*Petrol Piyasası Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun*" ile 5015 sayılı Petrol Piyasası Kanunu'nun 7. maddesine, "*Dağıtıcı lisansı sahipleri, Kurum tarafından belirlenen esaslara uygun olarak bayilerinde kaçak petrol satışının yapılmasını önleyen teknolojik yöntemleri de içeren bir denetim sistemi kurar ve uygular.*"

hükmü eklenmiştir. Söz konusu hükmeye dayanılarak Enerji Piyasası Düzenleme Kurulu tarafından 27.06.2007 tarihinde "*Petrol Piyasasında Dağıtıcı Lisansı Sahiplerinin Bayi Denetim Sistemine İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında*" 1240 sayılı karar alınmıştır. Anılan Kurul Kararının 4 (b). maddesinde,

360 "*Dağıtıcı lisansı sahibi: Akaryakıt istasyonlarında stok hareketleri ve akaryakıt alım satım işlemlerinin elektronik ortamda, günlük olarak izlenebilmesine yönelik bir istasyon otomasyon sistemi kurar. Merkez bağlantısı olan istasyon otomasyon*

sistemi ile bayilerindeki akaryakıt alım satım hareketlerini izler ve raporlar. Kayıt dışı ikmal ve satış tespit edilmesi halinde Kurumu derhal bilgilendirir.”

hükmü yer almakta olup, söz konusu hükmün yürürlük tarihi (31.12.2010), 31.12.2010 tarihli ve 27802 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan 2967-5 sayılı Enerji Piyasası Düzenleme Kurulu Kararı ile 30.06.2011 tarihine kadar uzatılmıştır.

Dolayısıyla, dağıtım firmalarına 30.06.2011 tarihine kadar bütün istasyonlu bayilerinde pompa (istasyon) otomasyon sistemi kurma yükümlülüğü getirilmiştir. Söz konusu otomasyon sistemlerinin, akaryakıt istasyonlarındaki stok hareketleri ve akaryakıt alım satım işlemlerinin elektronik ortamda, günlük olarak izlenebilmesine imkân sağlayacak nitelikte olması gerekmektedir. Bu sorumluluklar, EPDK tarafından dağıtıcılara gönderilen yazılar ile bildirilmiştir. Bu yazılarda ayrıca, otomasyon sistemleri kapsamında bulunması ve EPDK erişimine açılması zorunlu tutulan asgari bilgiler de sıralanmıştır. Bu bilgiler şunlardır:

370

- Bayinin anlık ve günlük alım-satım ve stok durumu,
- Bayiye ilişkin lisans numarası, vergi numarası, gerçek/tüzel kişi adı, adresi, tank ve pompa detayları vb. bilgiler,
- Dağıtıcı lisansı sahibinin tüm bayilerine ilişkin alım-satım ve stok durumuna ilişkin dönemsel (günlük, aylık 3 aylık, yıllık) özet tablolar,
- Bayi hareketlerine ilişkin geçmiş dönemlere ait arama yapılabilmesini sağlayan sorgular,
- Dağıtıcı ile bayisi arasındaki mutabakat durumu.

380

Dolayısıyla, 30.06.2011 tarihinden itibaren tüm dağıtım firmaları hem akaryakıt istasyonlarının tamamında pompa otomasyonlarının kurulmasını sağlamak hem de akaryakıt istasyonlarındaki stok hareketleri ve akaryakıt alım satım işlemlerinin elektronik ortamda, anlık ve günlük olarak EPDK tarafından izlenebilmesini sağlamakla yükümlü tutulmuştur.

390

EPDK’nın söz konusu bilgilere anlık ve günlük olarak ulaşabilmesinin sağlanması ise dağıtıcıların bütün bayilerinde (bayi otomasyon bilgisayarlarında) oluşan tüm bilgilerin dağıtım firmasının merkezine aktarılmasını gerektirmektedir. Bu yolla, merkezde toplanan bilgiler EPDK’nın erişimine açılabilir ve hukuki sorumluluklar yerine getirilebilecektir. Bu amaçla dağıtım firmaları nezdinde bir merkez oluşturulmalı, bayilerden anlık ve günlük olarak gelen bilgiler bu merkezde toplanmalıdır. Dağıtım firmalarının bayilerinde kurdukları istasyon otomasyon sistemlerinin bir merkez bağlantısının olması gerektiği ve böylelikle dağıtım firmalarının bayilerindeki akaryakıt alım satım hareketlerini izlemesi ve EPDK’ya raporlaması gerektiği, Enerji Piyasası Kurulu’nun 1240 sayılı Kararının yukarıda yer verilen 4 (b). maddesinde de açıkça ifade edilmiştir.

400

Söz konusu yükümlülüğün sağlıklı bir şekilde gerçekleştirilmesi için otomasyon bilgisayarlarındaki verilerin güvenliği önem kazanmaktadır. Aksi halde dağıtım firmalarının EPDK’ya eksik veya yanlış bilgi bildirmeleri söz konusu olabilecektir. Bu ise yasal sorumlulukların yerine getirilememesine ve dolayısıyla cezai yaptırımlarla karşılaşılmasına yol açabilecektir. Bu durum dağıtım firmaları tarafından da aşağıdaki gibi ifade edilmiştir:

- Petrol Ofisi: “ EPDK’nın getirmiş olduğu yükümlülükler çerçevesinde, bayilerden bilgilerin tarafımıza iletilmemesi ya da güvenlik sorunları gibi sorunlar karşısında

çok ağır yaptırımlara karşı karşıya kalabileceğimiz için hâlihazırda pompa otomasyon sistemlerinin güvenliğinin sağlanması ve ilgili verilerin merkezimize iletilmesi alanlarında ciddi yatırımlar yapmaktayız”

410 - Opet: “Otomasyon yazılımı üzerinde saklanan satış verileri Şirketimiz için oldukça önemli ticari bilgilerdir. Ayrıca T.C. Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu tarafından vaz’edilmiş bulunan düzenlemeler neticesinde stok mutabakatları ve resmi raporlamalar açısından da söz konusu doğruluğun korunması gerekmektedir. Bu nedenle otomasyon veritabanındaki bilgilerin korunması ve ayrıca olası virüs vb. tehditlere karşı güvenliğinin sağlanabilmesi için veritabanına direkt erişim engellenmiştir.”

420 - Shell: “EPDK’ya yapılacak olan bildirimlerde bilginin içeriğinin doğru olabilmesi için bu bilgilerin kullanıcı müdahalelerinden korunması gerekmektedir. Pompa kurulumu işlemi, kalifiye personel tarafından değiştirilmesi gereken, yanlış değişiklik neticesinde istasyonun satışını aksatabilecek bir ekran olduğundan otomasyon sistemi bilgisayarının database’i ve pompa kurulum menüleri sadece servis personeline mevcut olan kullanıcı adı ve şifresi ile korunmaktadır.”

- BP: “..EPDK ilkeleri ve mevzuat altında şirketimize getirilen ağır yükümlülükler, sistem güvenliği, operasyon ve teknik gerekçeler çerçevesinde bayilerimiz şirketimizin kurduğu otomasyon sistemini kullanmaktadır.”

Görüldüğü üzere, bayilerin otomasyon bilgisayarlarında oluşan verilerin güvenliğinin garanti altına alınması, ilgili EPDK düzenlemeleri neticesinde dağıtım firmaları nezdinde önem kazanmıştır. Yukarıda yer verilen ifadelerden ilgili mevzuat yaptırımlarından kaçınmak isteyen dağıtım firmalarının, bu alanda gerekli her türlü önlemi aldığı/alacağı anlaşılmaktadır.

430 Yukarıda yer verilen ifadelerin işaret ettiği bir diğer husus ise, veri güvenliğinin sağlanması için dağıtım firmalarının otomasyon bilgisayarlarının veritabanlarına erişimi engellendiği/engellenmesini talep ettiğidir. Nitekim otomasyon bilgisayarlarındaki verilerin korunması, bu veritabanlarının dışarıdan müdahalelere açık olmamasıyla doğrudan ilişkilidir. Veritabanlarının doğrudan erişime açık olması, gerek buradaki bilgilerin silinmesi veya değiştirilmesine gerekse erişimin sağlandığı kanal kaynaklı sanal problemlerin yaşanabilmesine (virüs saldırıları vb.) yol açabilecektir. İlgili EPDK mevzuatı gereğince verilerin sürekli ve sağlıklı olarak dağıtıcıların merkez bilgisayarlarına aktarılabilmesi, bayi bilgilerinin de sürekli bir biçimde korunması gerekmektedir. Bu bağlamda, otomasyon bilgisayarlarının veritabanlarına doğrudan erişimin engellenmesi dağıtım firmaları tarafından talep edilmektedir. Söz konusu engelleme, otomasyon firmalarınca yapılan şifreleme işlemiyle gerçekleştirilmektedir.

440 Başvuru dilekçesinde şikâyet konusu yapılan Petrol Ofisi tarafından bayilerine gönderilen genelge, EPDK’nın veri toplama ve denetim yükümlüğünü Petrol Ofisi’ne verdiği göz önüne alınarak, otomasyon bilgisayarlarına erişim ile ilgili olarak bundan sonra izlenmesi gereken usuller hakkında bayilere bilgi verilmesi amacıyla hazırlanmıştır. İlgili genelgeden, 01.06.2011 tarihinden itibaren otomasyon bilgisayarlarına doğrudan erişimin engelleneceğinin duyurulduğu anlaşılmaktadır.

450 Pompa otomasyon firmalarının kurulumunu yaptıkları istasyonlardaki otomasyon bilgisayarlarını şifreleyerek veritabanlarına erişimi engelledikleri ve bu engellemenin esasen hizmet sundukları dağıtım firması tarafından talep edildiği, görüşme yapılan pompa otomasyon firmaları tarafından da açıkça ifade edilmiştir.

Tüm bu bilgiler ışığında, otomasyon bilgisayarlarının veritabanlarının, ilgili düzenlemeler gereğince dağıtım firmalarının talebiyle şifrelendiği anlaşıldığından, şifreleme uygulamasıyla ilgili olarak Turpak ve Asis'in birlikte hareket ederek 4054 sayılı Kanun'u ihlal ettiklerinin ileri sürülmesinin mümkün olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

I.3.2. Yeterli Veri Verilmemesi Bakımından Yapılan Değerlendirme

460 Başvuru dilekçesinde yer verilen diğer bir iddia pompa otomasyon firmaları tarafından yeterli bilgi verilmemesi suretiyle arka ofis yazılım firmalarının faaliyetlerinin zorlaştırıldığıdır.

Daha önce ifade edildiği üzere, arka ofis yazılım firmaları yazılımlarını oluşturmak ve bayiye hizmet sunabilmek için otomasyon bilgisayarında toplanan verilere ihtiyaç duymaktadır. Öte yandan, ilgili EPDK düzenlemeleri ertesinde dağıtım firmaları tarafından, otomasyon bilgisayarlarının veritabanlarına erişimin engellenmesi talep edilmekte ve otomasyon firmaları tarafından veritabanlarına erişim engellenmektedir.

470 Söz konusu engelleme ertesinde, otomasyon verilerinin başka bir sanal ortama aktarılarak (text, ftp formatında vb.) arka ofis yazılım firmalarına sunulması uygulamasına başlanmıştır. Böylelikle hem veritabanının güvenliği sağlanacak hem de arka ofis yazılım firmalarına veri sunulabilecektir. Otomasyon firmalarının bu alandaki uygulamalarına ilişkin ifadelerine aşağıda yer verilmektedir:

480 - Mepsan: *"..bayinin muhasebe ve benzeri işler için kullanacağı bilgileri kullanan back Office [arka ofis] programlarını sağlayan firmalarla bir gizlilik anlaşması imzalayarak istenen bilgileri oluşturduğumuz ftp server'ı üzerinden text dosyası olarak sağlıyoruz. Text dosyası olarak hazırlanan bilgiler bayiye hizmet sunan diğer yazılım firmalarına vardiya sonunda sunulmaktadır. Veritabanının güvenliği sağlandıktan sonra söz konusu bilgilerin verilmemesinin uygun olmadığı düşünülmektedir."*

- Turpak: *"yaklaşık 1-2 yıldır, otomasyon bilgisayarlarımızdaki veritabanları şifrelenmektedir. Bununla birlikte, bu şifreleme özellikle satış verilerine ihtiyaç duyan yazılım firmalarının veri alışını engeller nitelikte değildir. Nitekim söz konusu firmalar için gerekli olan veriler vardiya sonunda ve anlık olarak sağlanmaktadır."*

- Asis: *"Tarafımızdan sistemin ve verilerin güvenirliliğini zedeleyecek açıklar dışında hiçbir bilgi diğer pazarda olan yazılım firmalarının ulaşılmasına engel teşkil etmemektedir. Kaldı ki özel bilgi ve uygulama taleplerinde de bu talep edilebilecek yazılım hizmetleri tarafımızdan verilmektedir."*

490 Yukarıdaki ifadelerden görüldüğü üzere, pompa otomasyon firmaları tarafından otomasyon bilgisayarlarında oluşan tüm veriler ayrı bir ortamda arka ofis yazılım firmalarının kullanımına sunulmaktadır. Bu durum dağıtım firmaları tarafından da bilinmekte ve desteklenmektedir.

- Opet: *"Otomasyon bilgisayarındaki verilerin bayilere verilmemesinin uygun olmadığı düşünülmektedir. Nitekim bu bilgiler esasen bayilerin kendi satış bilgileridir ve muhasebeleştirilmesi, vardiya ve cari hesapların takibi için muhasebe programlarında kullanılması gerekmektedir. Bu çerçevede, veri tabanlarındaki verinin otomasyon sistemine zarar vermeyecek şekilde aktarılması sağlanmalıdır. Bu nedenle çalıştığımız otomasyon firmasının (Turpak) veri tabanına ulaşımı engellemesi uygun bulunmakla birlikte, daha sonra bu verilerin bayilerin*

500 kullanmakta olduğu muhasebe yazılımlarına aktarımının sağlanması gerekmektedir.”

- Petrol Ofisi: “Otomasyon bilgisayarlarında yaşanan güvenlik sorunları nedeniyle bu bilgisayarlardaki verilerin ftp server üzerinden verilmesine karar verilmiştir. Söz konusu şekilde verilen bilgiler eskiden olduğu gibi back office [arka ofis] yazılım firmaları tarafından kullanılabilir. Eskiden olduğu gibi, yazılım firmaları için sağlanan verilerin niteliği bakımından herhangi bir sınırlama getirilmemiştir...bayiler ya da back office [arka ofis] yazılımı sunan teşebbüsler tarafından verilerin edinilmesiyle ilgili bir sorun ya da taleple karşılaşılır ise Petrol Ofisi ve pompa otomasyon firmaları gereken desteği verecektir.”

510 Bu bağlamda, başvuru dilekçesinde yer alan yeterli veri verilmediği ifadesiyle otomasyon bilgisayar verilerinin diğer ortamlara iletilmesinden sorumlu olan otomasyon firmalarının, bütün verileri aktarmayarak yazılım firmalarının faaliyetlerini zorlaştırdığının iddia edildiği anlaşılmaktadır. Bu çerçevede, verilerinin bir kısmının aktarılıp bir kısmının aktarılmaması, aktarımın hızı, zamanlaması vb. alanlardaki farklı birtakım uygulamaların, arka ofis yazılım firmalarının faaliyetlerine olası etkileri bakımından değerlendirilmesi gerekmektedir.

520 Bayilerin alım satım bilgileri, stok durumu gibi bayi faaliyetine yönelik temel bilgilerin tamamı otomasyon bilgisayarında toplanmaktadır. Bu çerçevede ister en basit/temel ister en gelişmiş şekliyle olsun herhangi bir arka ofis yazılım programının oluşturulması ve bayiye pazarlanabilmesi için bu verilere ulaşılması bir zorunluluk olarak ortaya çıkmaktadır. Her bir bayide tek bir otomasyon sisteminin kurulduğu ve dolayısıyla tek bir otomasyon bilgisayarının olduğu dikkate alındığında, arka ofis yazılım firmalarının gerek faaliyetlerine başlayabilmek gerekse faaliyetlerini sürdürebilmek bakımından bu bilgisayarda toplanan verilere erişebilmesinin şart olduğu açıktır.

530 Bununla birlikte, söz konusu bilgilerin kullanılması için doğrudan veritabanlarına erişilmesi zorunlu değildir. Otomasyon bilgisayarında oluşan verilerin, sağlıklı (alımı ve kullanımı bakımından) ve sürekli olarak aktarıldığı diğer sanal ortamlardan da bu veriler alınabilecek ve arka ofis yazılım firmaları tarafından kullanılabilir. Bu çerçevede, verilerin şifrelenmesinden ziyade, bu verilerin yeteri kadar verilmemesi vb. uygulamalar arka ofis yazılım firmalarının faaliyetlerini zorlaştıracak/engelleyecektir.

540 Yukarıda yer verilen ifadelerden de görüldüğü üzere, dağıtım firmalarının, veritabanlarına doğrudan erişimin engellenmesi talepleriyle, burada oluşan bilgilerin arka ofis yazılım firmalarına verilmemesi yönünde bir iradeleri bulunmamaktadır. Nitekim veritabanlarına doğrudan erişim engellendikten sonra, söz konusu bilgilerin arka ofis yazılım firmaları veya bayilere verilmemesinin herhangi bir hukuki gerekçesi olmayacaktır. Söz konusu bilgiler bayinin istasyonunda oluşan ve tamamıyla bayiye ait özel bilgilerdir. Dağıtım firmalarının ilgili mevzuat uyarınca bu bilgilerin güvenliğinin sağlanmasını talep etme hakkı bulunmakla birlikte, bu bilgilerin bir yazılım firması tarafından kullanılıp kullanılmayacağı ve bir yazılım hizmetinin alınıp alınmayacağı kararı bayinin tasarrufundadır.

Öte yandan, otomasyon firmalarının bu bilgilerinden bazılarını verip bazılarını vermemesi, faaliyetine başlaması ve sürdürmesi ilgili bilgilere bağlı olan yazılım firmalarının faaliyetlerini zorlaştıracaktır. Verilerin verilmesinde birtakım problemler yaratan pompa otomasyon firmalarının, kendi arka ofis yazılım

programlarının olduğu ve bu yazılımlara verilerin sağlıklı biçimde iletildiği varsayımı altında, bu tür bir eylemin yazılım alanında da faaliyet gösteren otomasyon firmaları lehine arka ofis yazılımı piyasasındaki rekabeti bozabileceği anlaşılmaktadır.

550 Otomasyon bilgisayarında toplanan bilgilerden bir kısmının verilir bir kısmının verilmediği ve bu durumun arka ofis yazılım firmalarının faaliyetlerini zorlaştırdığı, diğer arka ofis yazılım firmaları tarafından Kurumumuza gönderilen yazılarda da şikâyet konusu edilmiştir.

Veritabanlarının şifrelenmesi akabinde önem kazanan bir diğer husus, bilgilerin yazılım firmalarına sunulma koşullarıdır. Verilerin verilme süreçlerinde ve/veya zamanlamasında yaşanacak problemler de, yazılım firmalarının bayilere düzenli ve sağlıklı bir hizmet sunmalarının engellenmesi suretiyle söz konusu firmaların faaliyetlerini zorlaştıracaktır.

560 Aşağıda yer verilen ve Turpak'ta yapılan yerinde incelemede elde edilen yazışma, otomasyon firmalarının söz konusu bilgilerin sunumunda yapabilecekleri birtakım uygulamalarla arka ofis yazılım firmalarının faaliyetlerini zorlaştıracaklarını göstermektedir.

Turpak firmasına ait pompa otomasyon sistemlerinin satış yöneticisi Buđra Durukan tarafından yazılan ve Alper Önkol'a gönderilen e-postada;

570 “ *Dün Tekirdađ Sevinçler Petrol de demo yaparken Mironcu arkadaşlarla karşılaştım. Benden öncede sibercom dan arkadaşlar gelmiş, bizim yapmış olduğumuz WEB PRO anlık satışları izleme ve raporlama modülünü miron da ve sibercom da da çalıştığını söylediler. Hani Turpak makinesine şifre koymuştuk, bunlar buraya ulaşamayacaklardı, ama bu adamlar işi gücü bırakıp bu konula şifreyi kırmak için uğraşıyorlar ve kırıyorlar. Çünkü yıllarca miron ve sibercomda firebird le çalıştı ve çalışıyor firebird e çok hakimler, etik olmayan bir teklifim olacak pumpomadt olarak dışarıya vrd ve online klasörlerinde tüm satışları satır satır atıyoruz ya oraya bu satırları yazarken her 100 satırda bir satırı yazmazsak bu adamların hem vardiyası tutmaz hem de bu satışları izleme ekranları sıkıntılı olur. Ama pımpomata şifre koyma konusunda biraz daha sıkı çalışırsak bu adamların fdb den veri almasını engelleyebiliriz.”*

580 Bu çerçevede, tüm otomasyon firmalarının; dağıtım firmasına ait ticari sır niteliğindeki bilgiler haricinde otomasyon bilgisayarlarında toplanan bilgilerin tamamını yazılım firmalarının erişimi için belirlenmiş alanlara bırakması gerekmektedir. Buna ek olarak, hem otomasyon hem de yazılım alanında faaliyet gösteren firmaların (hâlihazırda sadece Asis ve Turpak), herhangi bir bayiye her iki alanda da hizmet sunmaları halinde otomasyon bilgisayarından verilerin aktarılması, aktarım hızı vb. alanlarda, kendi yazılım sistemleri için diğer yazılım firmalarına uygulanan standartlardan farklı standartlar izleyebilmesi olası görünmektedir. Bu bağlamda, tüm arka ofis yazılımlarının eşit koşul ve şartlarda bilgi alması (örneğin, tamamının otomasyon bilgisayarına erişiminin engellenmesi, aynı türde ve sürede bilgi alınması vb.), arka ofis yazılım hizmetleri piyasasındaki rekabetin tesis edilmesi ve bu ürünlerin kullanıcısı konumunda bulunan bayilerin ihtiyaçlarına daha iyi cevap verilerek ülkemiz akaryakıt bayi faaliyetlerinin iyileştirilmesi bakımından önemlidir.

590 Yukarıdaki yazışmadan da anlaşılacağı üzere, pompa otomasyon firmalarının yazılım firmalarının faaliyetlerini zorlaştıracakları mümkündür. Öte yandan, Asis ve Turpak otomasyon bilgisayarlarındaki verilerin sağlıklı ve düzenli olarak

600

aktarımının sağlandığı yönünde beyanda bulunmaktadır. Bununla birlikte, verilerin verilmesinde problem yaratıldığına ilişkin olarak yapılan yerinde incelemelerde herhangi bir bulguya rastlanılmamış, bu tür bilgi ve belgeler başvuru sahibi veya başvuru sahibiyle benzer şikâyetlerini ileten diğer yazılım firmaları tarafından da sunulmamıştır. Bu çerçevede, işbu dosya kapsamında, gerek yapılan yerinde incelemelerde gerekse ilgili tüm taraflardan edinilen bilgilerin incelenmesi sonucunda, Asis ve Turpak'ın otomasyon bilgisayarlarında oluşan bilgilerin arka ofis yazılım firmalarına sunulması bakımından 4054 sayılı Kanun'u ihlal ettiklerini gösterecek yeterli delil veya bulguya ulaşılamaması nedeniyle, dosya mevcudu bilgi ve belgeler çerçevesinde Asis ve Turpak hakkında soruşturma açılmasına gerek bulunmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

J. SONUÇ

Düzenlenen rapora ve incelenen dosya kapsamına göre, dosya konusu iddialara yönelik olarak 4054 sayılı Kanun'un 41. maddesi uyarınca soruşturma açılmasına gerek olmadığına, şikâyetin reddine OYBİRLİĞİ ile karar verilmiştir.